

az, hogy egyszerre több hazai szerzetesrendünk is nyit iskolás-tikus bölcséleti főiskolát; csupán az a kívánatos, hogy erre a kezdeményezésre az illetékesek kellőképpen felfigyeljenek s az iskolák mellett megfelelő internátusok is létesüljenek. Ha a keresztény bölcséleti főiskolák valóban a fegyelmezett és csiszolt keresztény gondolkodás főiskolái, fellegvárai lesznek, korszakot fognak alkotni a magyar katolicizmus életében!

Dr. Gianone Egon főiskolai tanár (Esztergom): A budaörsi passiójátékok

Mintegy háromnegyed óráig tartott a 15 kilométeres út, de végre is megérkeztünk Budaörsre. Mintegy negyvenen jöttünk ezzel a vonattal a passiójátékok megtekintésére. A kalauz jóvoltából megtaláltuk az irányt, majd nemsokára a táblákat is, amelyek egy darabig útba igazítottak. Később egy fordulónál ezek is eltűntek. (Csakúgy, mint a lámpák visszafelé jövet, amikor is a háromnegyed óras várakozásra ítelt közönség a villamoshoz igyekezett.) — Köves úton kapaszkodunk fel a hegyre. Itt tudjuk meg, hogy nem felhatar kezdődik az előadás, mint a hirdetés szerint kellene, hanem csak hat óraker. (Egyes újságok félnyolcat hirdettek.) Jó félórát kell tehát még várunk, pedig nincsen meleg. Közben arról beszélünk, hogy miért nincs itt a propaganda jobban megszervezve? Mennyire kívánatos volna, ha a fővárosban komoly propaganda-szerv létesítenék, amely a közönség érdeklődését fokozottabb mértékben mozgósítana. Ne legyen az szükségképp esetleges éberségére utalva. Az újságok apróbetűs hirdetési erre a célra nem elegendők. Ha ilyen szerv működne, aligha lennének ma itt csak mintegy százötvenen. Pedig legalább négyszer annyian elférnének.

A játékszin építményei: Annás háza, utolsó vacsora terme, Jairus háza, szanhedrin, utcák, Pilátus háza már előre is sokat ígérnek.

Megkezdődik a játék. Mesterkéltég nélkül, komolyan, mélységes erővel. Az akusztika kitünő. A természetes környezet: a hely kopár szikláival, utakkal a háttérben, a lebukó nap fényözöne a szép vidéken, majd később a holdé: mindmegannyi pompás látvány. — E sorok írója néhány éve szerencsés volt az oberammergaui világhírű passiójátékok bemutatásán részt vehetni. Megesodálta annak fontoságát egyszerűségét. Nem is tagadja annak óriási fölényét, legalább is, ami a dekoratív momentumokat és a művészi kivitelezést illeti. Mégis: a budaörsiek naiv, egyszerű, de mindenben életet sugárzó, megrázó játéka sokkal jobban megragadta az oberammergauiakénál. Krisztus világát, az apostolok világát ezek az egészen egyszerű, világsikerhez nem szokott emberek a lehetőség határáig megközelítik. Az élő hit fakad itt virágba. És épp ezért kár, hogy a kezdetleges propaganda által csak nagyon keveseknek válhat kincsévé ez a gyönyörű megnyilatkozás. — Nyilvánvaló: a reklám nem szabad, hogy egyszerű üzleti vállalkozással alacsonyítsa a budaörsiek bensőséges játékát. Legyen ez továbbra is a hívők sajátos, de megközelíthető kincse.

Hiba nélkül emberi törekvések megvalósítása lehetetlen. Ezeket azonban gyakran csak az idegen veszi észre. Nem használ az úgynek, ha elhallgatja. Ezért történt említés az eddig felhozott hiányosságokról is és ezért szabadon még egy apró körülményre a rendezőség figyelmét felhívni. A grammofozene, — ha mégoly tökéletes lenne is a hangszer — nem illik bele a játék keretébe. Szünetek kitöltésére nincsen szükség, a hangulat természetességét és bensőségét pedig nemcsak, hogy nem emeli, hanem egyenesen zavarja. Pedig kár azt megzavarni.

Minden elismerés a fáradságot aligha kimélő szervezőké és rendezőké, akik a lelkes gárdával együtt teljes mértékben megérdemelnék a hívő közönség legszélesebb

körü érdeklődését. Nem is fogják zokon venni valószínűleg az ezen sorokban foglalt hibákra való rámutatást sem, hiszen mire újból munkába kezdünk, sok mindenen segíteni lehetett.

Ijjas Antal: A magyar kálvinizmus lélektanához

I

Az idő most halad el a kálvinizmust elindító események négyszázéves évfordulói mellett: egyebek között most van négyszázéves fordulója annak a bázeli gyűlésnek, amelyet a város polgármestere és tanácsa hívtak össze, hogy az új hit hirdetői végre eldöntsek maguk között, tulajdonképpen mik is azok a tételek, amelyeket vallanak, s hogy jussanak egységre az egymás közt is dühöngő vitáknak és ellenséges érveléseknek zürzavarában. „Kristus Urunk születése után Ezer Oet-száz Harmintz-hatodik Esztendőben, mikoron mindenütt azt állítanak, hogy rövid időn Közönséges Ekklesiái Gyűlés lenne: Basilea Városának nagy Méltóságú Polgár-Mester Urai és Tanácsa, az Evangéliomi Tudományt tartó Helvétziai Városokat egybe hívták, hogy közönséges meg-egyezésből irattatnék az ő Hitekről való Vallástétel.” — így kezdődik a „Helvetica Confessio”, azaz a „keresztény hitről való vallás-tétel” egyik régi magyar kiadása és elmondja, hogy amikor megirattatott „a Hitről való Vallástétel, Deákul és Németül, és el olvastatott a Tanácsban a külső Polgári Társaságbéli Követek előtt, és mindenek az ő értelme felől meg kérdezettvén, mindenekről helybe hagyatott”. Ez az 1536-os bázeli gyűlés volt csirája annak a folyamatnak, amely harminc évre rá a Kalvin hatása alatt elkészült helvét hitvallás megalkotásához vezetett. Ennek a hitvallásnak kiadásai mind megemlékeznek az 1536-os bázeli gyűlésről, úgy tekintik, mint a helvét hitvallás őszinatát: s valóban: mi sem jellemzőbb erre a mozgalomra, mint az, hogy a mozgalom már kezdetének kezdetein mennyire szorosan kapcsolódik a világi hatalomhoz, a közvéleményhez, társadalmi erőkhöz. A később református egyháznak nevezett helvét hitvallásuk gyűlését világi hatalom hívja össze, a városstartományt, „Basilea Városának” „nagy Méltóságú Polgár-Mester Urai és Tanácsa”, és amikor a hitvallás létrejö, akkor fölolvassák a bázeli tanácsurak s a többi svájci városok követői előtt, s csak mikor azok megértik és helyben hagyják, nyer érvényességet! S hogy ez így legyen, az egész természetesnek tetszik azok előtt, akik ezt az eseményt a későbbi helvét hitvallás első kiadásának előszavában megörökítették! Mi sem természetesebb számukra, mint ez a szövetség a világi hatalommal, a nagy Méltóságú Polgár-Mesterekkel és a Tanátsal, s a közvéleménnyel: a külső Polgári Társaságbéli Követekkel. Ami itt történt, az egyelőre csak szinte mikroszkópikus méretekben, de már tartalmazza a kálvinizmus egész későbbi sorsát! A kálvinizmus mindig és mindenütt politikai erők szövetségese és maga is politikai akarat. Történetíróinak frazeológiájában a választottságra, mártíromságra és hajlíthatatlan hitre vonatkozó szinonimák komor zengésében fog jelentkezni az a tény, hogy mindenütt politikai aktivitásnak és politikai erőfeszítésnek fordulataira tette fel

„... a” szerént, a mint azt Helvétziában a Kristus Ekklesiájának Tanítói... az Evangéliomnak Skótzia, Lengyel és Magyar-Országokban levő Hirdetőivel együtt egyező akaratall be-vettek és ki-botsátottak 1566-dik Esztendőben. — Deákból magyarra fordítva.” (Az 1791-es debreceni kiadásnak e sorok írójának tulajdonában lévő példánya nyomán.)